

תוקף ועוצמה יהודית, מאז ועד היום

Category: במדבר, חקת

משה רבנו נוצר את חששו בלב כדי לא להרתיע את העם מהמלחמה. כך נהג גם הרבי הקודם כאשר נאסר בידי הקומוניסטים, אז הפגין עוצמה ונחישות בידועו שהנהגתו תנסוך כוח לכל יהודי רוסיה.

הניצחון הפרטי של היודקינים

בי"ד אייר, פסח שני ה'תשפ"ד, נפל ברצועת עזה החייל ישראל יודקין הי"ד מכפר חב"ד. הוא אחד מארבעה אחים מהמשפחה שמשרתים בצבא וכולם נלחמו במלחמת 'חרבות ברזל' בשנה האחרונה.

כשהגיעה הבשורה הנוראה על נפילתו של ישראל, הוריו היו צריכים להחליט היכן לקבור אותו. היות שבכפר חב"ד אין בית החיים, החליטה המשפחה לקבור אותו בירושלים. אב המשפחה רצה שהקבורה תהיה בהר הזיתים, ואילו האמא של ישראל אמרה שהיא תרצה לבוא לבקר את בנה, והר הזיתים נמצא במקום מסוכן מבחינה ביטחונית. נציגי הצבא שהיו בקשר עם המשפחה הציעו לקבור אותו בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים, ואכן שם הוא נקבר.

בישראל נוהגים לעשות הקמת מצבה בדרך כלל ב'שלושים'. (בחב"ד המנהג לעשות מיד למחרת השבעה, דהיינו ביום השמיני מהקבורה). לקראת השלושים פנה למשפחה משרד הבטחון שהוא אחראי על בתי הקברות הצבאיים בקשר לנוסח המצבה. המשפחה ביקשה לכתוב מיד לאחר השם של בנם את הראשי התיבות 'הי"ד' 'ה' יקום דמו". זהו מנהג קדום שנוהגים לכתוב בצירוף לשמו של אדם שנהרג על ידי גויים בגלל היותו יהודי. הבקשה היא מהקב"ה שהוא יקום את דמו השפוך של אותו יהודי שנהרג רק בגלל שהוא בן של העם הנבחר.

המקור של הביטוי מיוסד על פסוק מהתורה בפרשת האזינו "הרנינו גויים עמו כי דם עבדיו יקום" (דברים לב, מג), שהקב"ה יקום את דם עבדיו השפוך. הרעיון הזה חוזר על עצמו גם בנביאים ושוב בכתובים, ואנו אומרים את זה בכל שבת לפני מוסף בתפילת "אב הרחמים", דהיינו שלא אנו ננקום את דמו אלא בורא העולם הוא זה שינקום את דמו.

להפתעתם הודיעו להם משרד הבטחון שלפי התקנון הם לא יוכלו לכלול את זה בנוסח המצבה. ישנו נוסח אחיד שאותו הם חורטים על המצבות כדי לשמור על "אחידות" של כל המצבות. המשפחה נדהמה לשמוע שמשרד הבטחון אוסר לכתוב את הנוסח המקודש שנוהגים בעם ישראל לכתוב על יהודים שנהרגו בגלל יהדותם, והם הודיעו שהם לא יסכימו לכך בשום אופן. כתוצאה מכך משרד הבטחון העמיד מצבה ריקה על הקבר, וכשהם באו בשלושים לטקס 'הקמת מצבה'

הם גילו מצבה ללא שום כיתוב עליה, וזה מאוד כאב להם.

מתברר שהצבא מאז ומעולם לא התיר לכתוב את זה מטעמים לא ברורים. אולי שמו של הקב"ה לא מסתדר להם, אולי המילה "יקום" ☞ נקמה נשמע מאוד לא הומני וכו'. אבל משפחת יודקין החליטה שהם לא הולכים להתקפל. הם יצאו למאבק ציבורי בכל כלי התקשורת והבהירו שהם ייקחו את זה עד לבית המשפט העליון, ואם שם לא יקשיבו להם אז בלית ברירה הם יוציאו את בנם מהקבר ויעבירו אותו לבית קברות אזרחי כדי ששם יוכלו להנציח את בנם בדרך היהודית המכובדת הנהוגה מדורי דורות.

בעקבות הדברים קמה סערה ציבורית גדולה. חברי כנסת ושרים התערבו בנושא עד שזה עלה לדיון בכנסת. הנושא הזה רגיש במיוחד בימים אלו בהם נערכים ניסיונות לגייס את החרדים לצבא, והצבא טוען שהוא יספק לחיילים החרדים את כל הצרכים הרוחניים שלהם. והנה מגיע פה נושא כל-כך רגיש והצבא לא מוכן להראות רצון טוב אפילו בנושא כאוב כל-כך לקהילה הדתית. לאחר תעמולה כבדה בתקשורת, ובהתערבות שר הבטחון, החליט משרד הבטחון לשנות את התקנון ולאשר לכתוב את הראשי התיבות 'הי"ד' אחרי השם של החלל.

בימים האחרונים התברר שזה לא ויכוח חדש. כבר מאז מלחמת השחרור משפחות ביקשו לכתוב את הראשי התיבות הזה וזה הגיע עד לבית המשפט העליון שהורה לכתוב את זה, ואף על פי כן משרד הבטחון התעקש והמשפחות נכנעו לתקנון. אבל לא היודקינים. הם סללו את הדרך לעוד מאות משפחות שיוכלו לכבד את יקיריהם בנוסח הזה.

מה כל כך חשוב בבקשה הזאת? מובא בספר הקבלי "מעבר יבוק" שיש תועלת לנשמת ההרוג מכך שאומרים עליו 'השם יקום דמו': "ועושים לנהרג נחת רוח כשמזכירים אותו לומר השם יקום דמו" (מאמר שפ"א פרק יו"ד).

מה היה בלבו של משה

השבוע בפרשתנו אנו מדלגים על 38 שנים. שבוע שעבר עוד עסקנו ביציאת מצרים וקראנו את הסיפור של קורח שקרה בשנה השניה לצאתם מארץ מצרים, ואילו פרשת חוקת מספרת על מה שקרה 38 שנים מאוחר יותר, בשנה האחרונה לפני כניסתם לארץ ישראל.

עם ישראל מתקרב לשערי ארץ ישראל והוא פוגש שני עמים שהם מופקדים על השמירה של כל העמים שגרים בארץ כנען מכל מיני גורמים שעויינים להם. ראשית הם פונים לסיחון מלך האמורי, הוא שוכן מחוץ לארץ המובטחת אבל הוא מקבל מיסים מכל מלכי כנען כדי שלא יבואו לתקוף אותם, "לפי שכל מלכי כנען היו מעלין לו מס, שהיה שומרם שלא יעברו עליהם גייסות". כשעם ישראל פנו אליו בבקשה שירשה להם לעבור בארצו בדרכו לארץ המובטחת, סיחון לא יכל להסכים לכך בשום אופן: "אמר להם, כל עצמי איני יושב כאן אלא לשמור מפניכם ואתם אומרים כד" (רש"י, חוקת כא, כג).

סיחון ואחיו עוג היו 'ענקים' ולכן כולם פחדו מהם. כשסיחון שמע שעם ישראל מתקרב אליו הוא יצא לקראת ישראל כדי להילחם בו. התורה מספרת שעם ישראל נלחם בו וניצח אותו והם כבשו את ארץ האמורי, ואז ממש בסוף הפרשה אנו קוראים על כך שהם התקרבו לארץ הבשן יותר קרוב לארץ ישראל, ושם יצא עוג מלך הבשן כדי להילחם בעם ישראל. ואז אנו קוראים בפרשה "ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ועשית לו כאשר עשית לסיחון".

אם הקב"ה אומר למשה "אל תירא אותו" סימן שהוא היה ירא ממנו. שואלת הגמרא, הרי סיחון ועוג היו אחים, מדוע אם כן כשמשה הלך להילחם בסיחון הוא לא פחד? מה השתנה הפעם שהוא כן מפחד מעוג. אומר רש"י: "שהיה משה ירא להלחם שמא תעמוד לו זכותו של אברהם" (כא, לד). רש"י מדבר על אירוע שקרה מאות שנים לפני כן. התורה מספרת על לוט אחיינו של אברהם שהיה גר בסדום. באותם ימים פרצה מלחמה גדולה בין סדום לעמים אחרים ולוט נלקח בשבי, והיה זה עוג שבא לדווח לאברהם שאחיינו נמצא בשבי וצריך ללכת להציל אותו. היות שהוא גרם נחת רוח לאברהם שבזכות זה אברהם אכן הציל את לוט, לכן משה רבנו דאג.

הוא לא חשש מכוחו הגשמי של עוג, כי הוא כבר התמודד עם אחיו סיחון שהיה ענק בדומה לו. החשש שלו היה שאולי זכותו של אברהם היא זו שתעמוד לעוג ולכן הוא לא יצליח לנצח אותו, ולכן אמר לו הקב"ה "אל תירא אותו". מדייק הרבי בשיחה בלשון הגמרא שאומרת "מתשובתו של (הקב"ה ל) אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו" (נדה סא, א). משמע שמשה נצר את הפחד בלבו. "לכאורה" שואל הרבי, "כיון שמשה היה ירא מהזכות של עוג היה לו לספר זאת לבני ישראל ולומר להם שעוג אינו כמו סיחון ואולי אי אפשר להלחם עמו, ואיך היה יכול לנצור זאת בלבו?!"

משיב הרבי: "כיון שמשה נשלח להיות נשיא בישראל, ידע שאם יהיה ניכר עליו ענין של מורא (אפילו לא בדיבורו אלא בפניו בלבד) הרי זה עלול להחליש חס ושלום את כל בני-ישראל וליתן תוקף לצד המנגד, ולכן נזהר לנצור זאת בלבו כדי שלא להחליש את ישראל, שמזה גופא יוכל לבוא נצחונו של עוג רק הקב"ה ראה מה היה בלבו ולכן אמר לו אל תירא אותו".

דיבר עם החוקרים באידיש

השבוע ביום חמישי י"ב תמוז נחגוג את חג הגאולה של הרבי הקודם מבית הסוהר ברוסיה הסובייטית לפני קרוב למאה שנה. זה היה בשנת 1927. הקומוניסטים אסרו כל פעילות יהודית, סגרו את בתי הכנסת סתמו מקוואות ואסרו מורים שלימדו יהדות. הפחד בברית המועצות לשעבר באותם ימים היה נורא, ואף אחד לא ידע מה ילד יום.

ואז קם הרבי הקודם והקים עם קומץ חסידים "מחתרת חסידית" שתפקידה היה לדאוג לכך "שנר ישראל לא יכבה", דהיינו שהיהדות לא תשכח מישראל. הם הקימו מקוואות במחתרת, אספו ילדים יהודיים ולימדו אותם תורה בתוך מרתפים תחובים, דאגו שיהיה בכל עיר שוחט בסתר, ערכו בריתות מילה ועוד.

כמובן שלאט לאט זה נודע לקג"ב הרוסי, ואחרי הרבה התרעות אזהרות וחיפושים בבית, בסופו של דבר הם הופיעו בלילה של ט"ו בסיון והודיעו לרבי שהוא עצור. כשהוא הובל לתוך הבניין המפחיד שנקרא 'שפולארקע' שהטיל אימה על כל תושב של המדינה הענקית הזאת, הוא החליט בליבו שהוא לא מפחד מהם כלל, והוא לא סופר אותם בכלל. הוא דיבר איתם באידיש בלבד!

ובלשונו של הרבי: "המאסר היה באותו לילה⁸⁷ שהרגו את השגריר הרוסי בפולין, ולכן החליטו שצריך להרוג כמה וכמה מאלו שנמצאים במדינתו, ואף על פי כן הייתה כניסתו הראשונה למאסר מתוך החלטה שהנהגתו תהיה בהרחבה", כי הרבי ידע שכל יהודי ברית המועצות נושאים אליו את עיניהם לראות האם הוא ישרוד את המאסר, ואם הוא יראה סימני פחד הם לגמרי ייכנעו למגף הסובייטי. ולכן הוא ידע "שאסור שיהיה ניכר ענין של מורא לא רק במעשה או בדיבור אלא אפילו במראה פניו⁸⁸ ואכן הנהגה זו הצליחה והביאה לידי כך⁸⁹ שגם הם הוצרכו לשחרר אותו".

מכאן למד הרבי הוראה עבור כל אחד ואחת. כשיהודי יודע שהוא יוצא למלא את שליחותו של הקב"ה בעניין של תורה ומצוות אין לעלות על הדעת את המחשבה שמא לא יצליח חס ושלום, ועל אחת כמה וכמה שאסור להניח מחשבה כזו שתפעל עליו. ולכן אדרבא עליו לדבר בכל התוקף והוודאות כי הוא יודע שהוא הולך בשליחותו של הקב"ה ואז הוא יצליח (מיוסד על שיחת י"ב תמוז תשכ"ה תו"מ מ"ד עמ' 80).